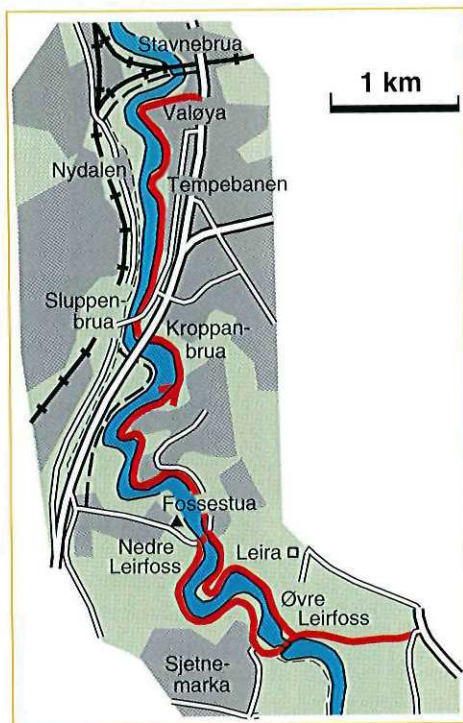

Lett barmarkstur i bynære omgivelser

Øvre Leirfoss - Sluppenbrua - Stavnebrua

Ca. 6 km på sti og "elvepromenade"

En variert tur som kan fylles med mye opplevelse. Og motbakker er det lite av på veien ned langs Nidelva...

Kart: Kartblad 1621 IV Trondheim, 1:50 000. Trondheimskartet 1994/96 1:20 000.

Adkomst: Buss til Kroppanmarka, Sjetne-marka eller Bjørkmyr/Leira, eller pr. sykkel.

Turen: Bredden langs Nidelva er gjort langt mer tilgjengelig de seinere åra. Demningen i Øvre Leirfoss er også blitt åpnet for allmenn

ferdsel, slik at denne turen kan startes enten fra øst- eller vestsida. Særlig fint er det å gå ned til fossen gjennom kulturlandskapet rundt Leira fra hovedveien over Bjørkmyr. Fra demningen tar vi stien på østsida av elva, først bratt ned i olderskogen, så i mange fiskeres fotefar langs elva der den roer seg ned etter fossen - som fortsatt kan være mektig stor i vårfloppen. Oppe i bakken ser vi, i hvert fall før det lauves og utpå høsten, krigsminnet Leira fort, med mye av stillinger og brakker intakt. En tur oppom kan være bryet verd. Snart slynger elva seg til venstre og vi kommer ut på ei idyllisk landtunge med gressklede lysninger i den tette skogen. Så stien nede ved vannkanten igjen til Nedre Leirfoss, der vi må følge veien på baksida av kraftstasjonen ned til den fine parken under fossen. Utbygginga av denne fossen tok til i 1907, mens stasjonen i Øvre Leirfoss hadde forsynt byen med elektrisk kraft siden 1901. Å bygge adkomstvei til Leirfossen for turister var av de første oppgaver TT tok på seg etter stiftelsen i 1887. Veien over dammen i Nedre Leirfoss ble kraftig utvidet for noen år siden, slik at en ikke har særlig føling med det dramatiske terrenget når man passerer i bil. Men noe skal bli som det var; Trondheim Energi- verk har planer om å bevare kraftstasjonen i Nedre Leirfoss som industrimuseum. På 1800-tallet lå det et kobbervalseverk på det stedet kraftstasjonen nå ligger, og mye av kobberet fra Røros ble valset til plater her. En kromfabrikk for framstilling av fargestoffer

holdt også til på denne sida av fossen i endel år på 1800-tallet. Nedenfor parken starter elvepromenaden som ble anlagt i forbindelse med byggingen av Bratsberg kraftverk på 1970-tallet, og de store steinutakene fra tilførselstunnelen fra Selbusjøen. Steinfyllingen langs elva er nå tildels grodd igjen og ser mer "naturlig" ut, dermed også triveligere å bruke. Men man må gå, evt. sykle, forsiktig her, for rett utenfor går elva stri og farlig. Etter stor vassføring kan det også flere steder stå dammer igjen, og stien kan være nokså sølete, gjørmete og glatt. Men byen er velsignet langt unna, det blir bare deg, elva og vegetasjonen langs bredden. Du beruses nesten av elvebruset, fascineres av de skiftende strømforholdene, vekslingen mellom stille og stryk. Du aner storlaksen der nede i mørket, men ser ikke annet liv enn stokkender og småfugler. Mellom Kroppanbrua og Sluppenbrua kan du ta en avstikker på den gyngende hengebrua (bygd av TOFA) ut til holmene i det sterke stryket. Virkelig et vågestykke når vårelva er på sitt strieste! Mens Kroppanbrua er et relativt nytt innslag i elvas kulturlandskap, fra midten av 70-tallet, ble Sluppenbrua anlagt som veibru under 2. verdenskrig. Men brukar- ene er langt eldre, og bar i perioden 1864-84 Størenbanen høyt og luftig over elva. Også etter bruene kan elva følges videre på nært hold på østsida, og stien her har fått en artig, lettкупert form, som er spesielt fornøylig og spennende å sykle.

Det meste av elvebredden på denne strekning- en er ubrukt fra før, med unntak av Tempeba- nen, som ofte kan by på fotball for den som vil sitte nedpå litt før siste etappe. Den går etter samme kuperte mønster gjennom den tette skogen ned til Valøya, der kommunen foreløpig (?) setter en stopper for sitt eget prisverdige prosjekt med et gjerde rundt dette området med maskiner og anleggsutstyr. Det

Langs den nye turstien kan elvelandskapet oppleves på en helt annen måte en før, som her nedenfor Sluppenbrua.

Foto: Per Christiansen

er mulig å ta seg forbi gjerdet nede ved elva, men vær oppmerksom på at veien til Valøya øverst er stengt med en solid port på kvelder og i helgene. På slike tidspunkt er det derfor best å ta opp bakken når en kommer til gjer- det, opp til park- og idrettsvesenets opplag- stomt. Herfra noe kronglete før vi når gang- og sykkelstien over Tempe og fortsetter til Stavnebrua. Den står der i sin selvgrodde "bypark", som frister til en forlengelse av turen på motsatt side av elva.

Variert: Med sykkel fra Leira/Bjørkmyr krysses Øvre Leirfoss og veien følges ned til den nedre fossen. Vegetasjonen langs elva på denne siden ble for en stor del rensket vekk på 1970-tallet, men gror nå gradvis til igjen. Sykle dambrua over Nedre Leirfoss og følg elvepromenaden fra kraftstasjonsparken, som beskrevet ovenfor. Vis hensyn til gående!

Per Christiansen